

EMAJLNE PLOČE U RIZNICI KATEDRALE U RABU

Sažetak

Na otoku Rabu čuvaju se u riznici Marijine katedrale (Sveta Marija Velika) četiri emajlne ploče (sl. 1—4) koje je prvi puta objavio i opisao R. Eitelberger.¹ U riznici se osim toga nalazi još jedna dragocijenost, a to je relikvijar sv. Kristofora s čakanovanim reljefima. Ovi su predmeti povezani legendama s lokalnom tradicijom.

Ovim emajlnim pločama iz Raba bavilo se već više istraživača (v. popis literature) da bi utvrdili mjesto i vrijeme njihova nastanka, uzore, analogije ili tipologiju. Ploče su izrađene tehnikom žljebnog taljenja, tj. u 3 mm debeloj bakrenoj ploči izdubljeni su likovi, namještaj, arhitekture, slova, zatim su ta udubljenja ispunjena šarenim staklom koje se u višekratnom radnom procesu rastaljivalo. Poslije ohlađenja emajlirane ploče su brušene, a bakreni rubovi udubljenja pozlačeni. Ta se pozlata na više mjesta izgubila, a neki su likovi već teže prepoznatljivi. Naročito su teško čitljivi natpisi. U oblikovanju figura očituje se velika zanatska vještina, što se posebno razabire na nekim detaljima.

Prema mišljenju autora ploče bi se mogle iz ikonografskih razloga najprije pripisati umjetničkom krugu rajnske oblasti, iako po epigrafskim elementima pokazuju veze i sa oblasti rijeke Maas. Nakon vrlo detaljno izvršenog uspoređivanja prikazanih likova (ciklusi apostola i evanđelista), njihovih atributa, simbola mučeništva, te stilskih i tipoloških elemenata na emajlnim pločama iz Raba s velikim brojem primjeraka relikvijara, minijatura, križeva, emajlnih ploča zlatarske izrade diljem Njemačke, Francuske i Italije, autor utvrđuje kao vrijeme nastanka 12. stoljeće, točnije godine između 1160. i 1170.

Rekonstrukcija predmeta s kojega ove ploče potječu proizlazi iz oblika tih ploča i tipoloških analogija. Radilo se o prenosivom putnom oltaru koji je teško oštećen i nepotpun, a mogao je pripadati nekom crkvenom dostojanstveniku.

Rekonstrukciju je izvršio Hans J. Buschhausen, autorov otac (sl. 7). Nedostaju svakako dvije ploče, jedna uzdužna s donjeg dijela, kojom bi se popunio ciklus apostola, i jedna poprečna s gornjeg dijela oltara u paru s drugom sačuvanom. Te su se dvije ploče nalazile uz oltarski kamen kojim je bilo prekriveno udubljenje za relikvije.

Emajlne ploče iz Raba vrlo su dobri primjerci zlatarske umjetnosti druge polovine 12. stoljeća rajnsko-maaske oblasti.